

Kraków, dnia 26 września 2014 roku

SAiW CP 382/09/14

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Szanowni Państwo,

w nawiązaniu do pisma Pana Ministra Andrzeja Wyrobca z dnia 1 września 2014 roku, dotyczącego komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „*W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE*”, Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska, dziękując za zaproszenie do konsultacji tego dokumentu w związku z przygotowywaniem przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, we współpracy z Ministerstwem Gospodarki, projektu stanowiska Rządu RP do komunikatu Komisji, poniżej przekazuje swoje uwagi do projektu tego dokumentu.

SAiW Copyright Polska co do zasady popiera działania wskazane w *Komunikacie Komisji Europejskiej*. Ze szczególnym zadowoleniem Stowarzyszenie przyjmuje deklarację Komisji, będącą niejako myślą przewodnią *Komunikatu*, iż polityka egzekwowania praw własności intelektualnej powinna być ukierunkowana na zwalczanie działalności naruszającej prawo własności intelektualnej na skalę komercyjną, jako najbardziej szkodliwej dla podmiotów, którym przysługują te prawa.

Rozwój nowych technologii doprowadził do powstania nowych modeli biznesowych, które służą wykorzystywaniu cudzej twórczości bez zgody uprawnionych, zwłaszcza w środowisku cyfrowym. Coraz częściej mamy do czynienia z użytkownikami Internetu, którzy z pośredniczenia w udostępnianiu w sieci utworów muzycznych, filmów, a także i innych przedmiotów objętych ochroną prawną uczynili – kosztem uprawnionych i legalnych dystrybutorów dóbr kultury – stałe źródło nielegalnego dochodu. Stowarzyszenie Copyright Polska w pełni popiera więc wyrażone w *Komunikacie KE* dążenie do ukierunkowania działalności kompetentnych organów na egzekwowanie odpowiedzialności takich podmiotów. W opinii Stowarzyszenia równie ważnym, a może nawet ważniejszym – biorąc pod uwagę skalę zjawiska – staje się właśnie, poza

uregulowaniem odpowiedzialności indywidualnych użytkowników – konsumentów dóbr kultury, dokonujących naruszeń własności intelektualnej o charakterze niekomercyjnym, zapewnienie skutecznych mechanizmów do zwalczania aktywności podmiotów, które nie są bezpośrednimi sprawcami naruszeń, ale z naruszeń dokonywanych przez inne osoby uczyniły stałe źródło dochodu. Stowarzyszenie stoi na stanowisku, iż ściganie indywidualnych naruszeń dokonywanych przez użytkowników Internetu, czy to na drodze cywilnoprawnej, czy karnej, nie spowoduje zmniejszenia się skali naruszeń praw własności intelektualnej. Coraz istotniejsze staje się wypracowanie rozwiązań systemowych polegających na większym zaangażowaniu pośredników – dostawców dostępu do Internetu i przedsiębiorców świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego – w zwalczanie i zapobieganie temu zjawisku.

Jednocześnie Stowarzyszenie Copyright Polska pragnie podkreślić, iż zależy nam na zwalczaniu wszelkich przejawów naruszania praw własności intelektualnej, w tym także tych dokonywanych przez indywidualnych użytkowników. Naszym zdaniem zintensyfikowanie wysiłków ukierunkowanych na zwalczanie naruszeń własności intelektualnej na skalę komercyjną, choć słuszne, nie powinno doprowadzić do bezkarności zachowań indywidualnych użytkowników – konsumentów dóbr kultury, które – choć są dokonywane na dużo mniejszą skalę – są również dla podmiotów praw własności intelektualnej dolegliwe. Tym bardziej, iż mimo częstego posługiwania się w *Komunikacie Komisji* sformułowaniem „działalność naruszająca prawo własności intelektualnej na skalę komercyjną”, Komisja Europejska nie precyzuje, jakie dokładnie znaczenie należy przypisywać określeniu „skala komercyjna”.

Zdaniem Komisji Europejskiej instrumentem służącym do walki z naruszeniami praw własności intelektualnej powinna być przede wszystkim zasada *follow the money*, zakładająca pozbawienie źródeł dochodu naruszcycieli praw własności intelektualnej. W ramach planowanych działań Komisja ma zamiar między innymi prowadzić dialog z zainteresowanymi stronami (np. agencjami reklam internetowych i dostawcami usług płatniczych i spedycyjnych) w celu zmniejszenia zysków tych podmiotów z naruszania w Internecie praw własności intelektualnej (*Działanie 3*). Stowarzyszenie Copyright Polska popiera takie podejście Komisji i opowiada się za implementowaniem zasady *follow the money*. Naszym zdaniem odpowiedzialność usługodawców internetowych (w tym operatorów wyszukiwarek, podmiotów świadczących usługi hostingu, przedsiębiorców umożliwiających tworzenie katalogów linków) powinna dotyczyć w pierwszej kolejności tych podmiotów, które prowadzą działalność o charakterze komercyjnym oraz których działalność jest notoryjna. W naszej opinii zasadne jest rozważenie wprowadzenia w prawie autorskim regulacji dopuszczających w pewnych sytuacjach nałożenie na podmioty administrujące narzędziami wyszukiwania obowiązku monitorowania i uniemożliwiania dostępu do wyników wyszukiwania, oraz – w przypadku naruszeń prawa autorskiego – obowiązku stosowania procedury *notice and action*, analogicznie jak jest to regulowane w art. 14 Dyrektywy 2000/31/WE (tzw. *e-commerce Directive*). Jednocześnie zwracamy uwagę na konieczność wypracowania precyzyjnych rozwiązań związanych ze stosowaniem zasady „podążania śladem pieniędzy” tak, aby uniknąć zarzutów o umożliwianie podmiotom praw autorskich blokowania stron internetowych,

cenzurowania wyszukiwarek i wywierania nacisków na dostawców reklam i płatności pod pozorem ochrony przysługujących im praw. Jak pamiętamy z sytuacją taką mieliśmy do czynienia w USA przy okazji próby wprowadzenia ustawy SOPA (*Stop Online Piracy Act*).

Ponadto Stowarzyszenie Copyright Polska wyraża przekonanie, iż należy dążyć do współpracy z pośrednikami internetowymi (usługodawcami internetowymi, dostawcami reklam, podmiotami obsługującymi płatności, podmiotami rejestrującymi domeny internetowe), która może się okazać bardzo pożądana w zwalczaniu naruszeń własności intelektualnej w środowisku cyfrowym. W naszej opinii Komisja Europejska mogłaby przykładowo rozważyć wsparcie finansowe w celu wzmocnienia technologii i systemów pomagających w informowaniu przez pośredników internetowych o zakresie dozwolonego korzystania z utworów. Ponadto powinny zostać wprowadzone rozwiązania zapobiegające uzyskiwaniu w wyszukiwarkach internetowych wyników o utworach pochodzących z nielegalnych źródeł. Pożądane byłyby również rozwiązania legislacyjne wspierające współpracę pomiędzy poszczególnymi pośrednikami internetowymi. Pośrednicy internetowi powinni także pełnić istotną rolę w zapewnianiu równowagi pomiędzy skuteczną ochroną praw własności intelektualnej w sieci a prawem do prywatności i ochroną danych osobowych.

Stowarzyszenie Copyright Polska popiera także planowane działania Komisji polegające na uruchomieniu pomocy dla małych przedsiębiorstw w zakresie bardziej skutecznego egzekwowania ich praw własności intelektualnej poprzez poprawienie procedur dochodzenia roszczeń cywilnych, zwłaszcza w odniesieniu do roszczeń o nieznacznej wartości (*Działanie 4*), oraz udzielania im wsparcia finansowego w celu egzekwowania przysługujących im praw własności intelektualnej (*Działanie 5*). Zdaniem SAIW Copyright Polska przepisy UE dotyczące egzekwowania praw własności intelektualnej powinny zostać wzmocnione. Szeroki, zgodny z prawem i respektujący prawa twórców, dostęp do utworów własności intelektualnej może być osiągnięty wyłącznie pod warunkiem, że będą istniały skuteczne mechanizmy związane z licencjonowaniem praw oraz zbiorowym ich zarządzaniem, w połączeniu z odpowiednim wsparciem finansowym, skuteczną ochroną w przypadku naruszeń prawa, skutecznymi mechanizmami egzekwowania prawa oraz skuteczną ochroną przed piractwem i innymi nielegalnymi formami korzystania z utworów. Zasadniczą rolę w upowszechnianiu legalnego dostępu do utworów odgrywają organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, których działalność powinna być wspierana przez unijnego prawodawcę.

Rozwiązania przewidziane w Dyrektywie 2004/48/WE w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej wymagają przeglądu i zaktualizowania, z uwagi na to, iż niektóre formy naruszenia i egzekwowania praw własności intelektualnej pojawiły się już po wejściu w życie Dyrektywy. Ponadto niektóre z państw członkowskich nie implementowały Dyrektywy w oczekiwany sposób, co niewątpliwie utrudnia jej skuteczne stosowanie. W szczególności nie jest jasne rozróżnienie pomiędzy naruszeniami praw własności intelektualnej dokonywanymi na skalę komercyjną i niekomercyjną – większość naruszeń dotyczących stron „niekomercyjnych” jest powiązana jednak

z przychodami tych stron z reklam, ponadto wymiana i ściągnięcie plików powoduje straty wydawców. Zgodnie z założeniami *Komunikatu Komisji* ochrona przed tego typu naruszeniami powinna być skierowana w pierwszej kolejności nie przeciwko indywidualnym naruszcicielom, ale przeciw administratorom stron internetowych, które umożliwiają taką działalność.

Stowarzyszenie Copyright Polska uważa także za celowe wdrożenie *Działania 6* mającego polegać na analizie wpływu systemów zwrotu zapłaty, dzięki którym konsument może odmówić zapłaty za usługi lub produkty, których nie chciałby zakupić, gdyby miał świadomość, że ma do czynienia z podróbką, na zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej. W opinii Stowarzyszenia programy takie mogą odegrać istotną rolę nie tylko w ograniczeniu nieuczciwie zdobytych zysków dostawców podróbek, ale również wspomóc proces uświadamiania konsumentom, jak duży i – wbrew pozorom – bezpośredni może być wpływ naruszeń własności intelektualnej ze szkodą dla legalnych produktów na ich sytuację ekonomiczną.

Jest to szczególnie istotne, gdyż jak wykazało badanie opinii publicznej przeprowadzone w 2013 roku przez Europejskie Obserwatorium Do Spraw Naruszeń Praw Własności Intelektualnej, którego celem było podsumowanie stanu świadomości Europejczyków w kwestii własności intelektualnej, pokolenie cyfrowe w coraz większym stopniu korzysta z produktów powstałych w wyniku naruszania praw własności intelektualnej. Jednocześnie wśród respondentów, zwłaszcza młodszych, istnieją wyraźne niedostatki poziomu wrażliwości na skalę wpływu naruszeń praw własności intelektualnej na kwestie ochrony i tworzenia miejsc pracy w sektorach związanych z własnością intelektualną.

Stowarzyszenie Copyright Polska, zgadzając się w pełni z diagnozą Komisji, iż bodaj największą bolączką aktualnego stanu (nie)poszanowania praw twórców w naszym społeczeństwie jest właśnie wysoki poziom społecznego przyzwolenia dla naruszeń własności intelektualnej oraz niedostrzeganie wpływu tego zjawiska na ekonomiczną sytuację obywateli, przyjmuje z wielkim zadowoleniem planowane przez Komisję inicjatywy w ramach *Działania 1*. Także naszym zdaniem kluczowym zadaniem w obecnym momencie jest uświadomienie Europejczykom, zwłaszcza młodzieży, skali szkód gospodarczych, jakie niosą ze sobą podróbki, związanych z uszczupleniem rynku pracy oraz wpływów do budżetu państwa, oraz zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa korzystających z tych produktów, przy jednoczesnym uwypukleniu korzyści dla konsumentów kupujących oryginały.

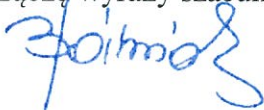
Jednocześnie, świadomi faktu, że właściwe postawy społeczne powinny być kształtowane u dzieci już od najmłodszych lat, zachęcamy Rząd RP, aby wspierał Komisję Europejską w propagowaniu idei kształtowania świadomości obywateli w zakresie własności intelektualnej nie tylko za pomocą kampanii społecznych różnego rodzaju, ale także w ramach przemyślanego i konsekwentnie realizowanego programu działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży.

Stowarzyszenie Copyright Polska wyraża także poparcie dla stanowiska Komisji Europejskiej, że w

Europie bez granic wewnętrznych, ze względu na transnarodowy charakter przestępczości zorganizowanej zaangażowanej w łamanie praw własności intelektualnej, zachodzi pilna potrzeba zacieśnienia współpracy między organami krajowymi, instytucjami UE, agencjami UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, odpowiednimi państwami trzecimi i innymi partnerami. W szczególności wspieramy wyrażony w *Działaniu 7 Komunikatu Komisji* pomysł ustanowienia grupy ekspertów państw członkowskich ds. egzekwowania praw własności intelektualnej, gdzie państwa członkowskie mogłyby wymieniać najlepsze praktyki dotyczące działań wszystkich swoich odpowiednich organów oraz debatować nad ukierunkowaniem polityki własności intelektualnej, jaka powinna zostać wdrożona w najbliższej przyszłości w UE. Podobnie popieramy opisany w *Działaniu 8* plan szkoleń organów krajowych w celu uwzględnienia tendencji i modeli biznesowych związanych z działalnością naruszającą prawa własności intelektualnej. Naszym zdaniem szkolenia te powinny objąć w szczególności służby i organy zaangażowane bezpośrednio i na co dzień w zwalczanie naruszeń własności intelektualnej, tj. funkcjonariuszy policji, straży celnej, straży granicznej, prokuratorów, sędziów, i to w tej właśnie kolejności. Funkcjonariusze policji czy straży celnej są pierwszym „ogniwem” w łańcuchu, który powinien zmierzać do zapewnienia skutecznego respektowania praw twórców i często od ich wiedzy i kwalifikacji zależy, czy sprawa trafi przed oblicze prokuratora czy tym bardziej sądu, a zatem, czy twórca ma szansę na wyegzekwowanie swoich praw. Z zadowoleniem przyjmujemy także zapowiedź opracowania i przeprowadzenia szkoleń dla prawników w UE zainteresowanych prawem własności intelektualnej, gdyż z pewnością doprowadzi to do skutecznej poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej na terenie UE.

Ponadto Stowarzyszenie Copyright Polska postuluje przeprowadzenie badań i sporządzenie szczegółowych raportów dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej w każdym z sektorów przemysłów kreatywnych: wydawniczym, muzycznym, audiowizualnym, rynku gier komputerowych, itd., odrębnie dla każdego z 28 państw UE. Naszym zdaniem takie szczegółowe rozpoznanie problemów i potrzeb każdego z rynków w każdym z krajów członkowskich pozwoli na lepsze i skuteczniejsze zaadresowanie wszystkich dziesięciu działań opisanych przez Komisję Europejską w *Komunikacie*.

Łączę wyrazy szacunku

Barbara Józwiak

Prezes SAIW Copyright Polska

